

actualiteitsdebat: hoogbegaafde kinderen

dinsdag, 24 oktober 2006

Dirk heeft zich van in het begin van zijn parlementaire carrière ingezet voor de hoogbegaafden. Dirk beseft al jaren dat hoogbegaafde leerlingen als een risicogroep moeten worden beschouwd en dat we erover moeten waken dat ook zij gelijke kansen krijgen in het onderwijs. Toen een toespraak van minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke onrust creëerde binnen de onderwijswereld en bij ouders van hoogbegaafde kinderen, vroeg Dirk de minister onmiddellijk om uitleg. Door de vele vragen werd er een Actualiteitsdebat over de ondersteuning van onderwijs aan hoogbegaafde kinderen gehouden in de plenaire vergadering.

Het antwoord van de minister was gelukkig een stuk genuanceerder. Hieronder kan u de volledige vraag en enkele fragmenten van het antwoord van de minister terugvinden. Dirk riep tenslotte op alert te zijn wat de lerarenopleiding betreft. De aandacht zal moeten worden gericht op de detectiefunctie en de begeleidende functie van aankomende leerkrachten. Hij wil ook eens gaan kijken hoe de burens het doen. Dirk: "We kunnen daar wellicht iets van leren. Misschien hoeven we hun methodes niet over te nemen, maar misschien komen we tot inzichten. Het is ook belangrijk dat de specialistische kennis die tot nu toe werd opgebouwd op de ene of andere wijze wordt geconsolideerd."

Vraag van Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister-president, mijnheer de minister, collega's, ik had gisteren een vraag om uitleg klaargemaakt in verband met deze problematiek, maar ik ben nu toegevoegd aan de lijst van de actuele sprekers. Vandaar dat ik die vraag om uitleg ga brengen. Het meeste is al gezegd, ik zal dat niet meer herhalen. De minister erkent in zijn toespraak dat leerkrachten en scholen aandacht moeten schenken aan die groep van hoogbegaafde leerlingen en dat zij recht hebben op kwaliteitsvol onderwijs. Dat is voor mij heel bemoedigend. Dat kwaliteitsvol onderwijs moet volgens de minister gerealiseerd worden binnen het reguliere lestijdenpakket en niet binnen de zorg- of GOK-uren. Dat staat zo in die toespraak, maar het staat een beetje in contrast met vroegere signalen. Als antwoord op een vraag om uitleg van mij op 20 april - mevrouw Hoebeke heeft daar ook aan gerefereerd - hebt u gezegd dat de problematiek rond de opvang van hoogbegaafden binnen de zorg- en GOK-uren kon, en dat dat binnen de autonomie van de scholen gesitueerd was. De minister stelt evenwel ook, en dat is belangrijk, dat de GOK-uren en zorguren bedoeld zijn voor 'leerlingen die in hun ontwikkeling bedreigd zijn'. Daar heb ik de indruk, mijnheer de minister, dat u van twee verschillende uitgangspunten vertrekt. Ik steun de minister volkomen in zijn beslissing om kansarmen sowieso te vatten door GOK- en zorgmiddelen, vanwege de hoge graad aan preventie die hierdoor wordt gegenereerd. Anderzijds begrijp ik de minister niet goed, wanneer hij voor wat de hoogbegaafden betreft, wil wachten tot wanneer de problemen zich effectief voordoen. Met andere woorden, in het ene geval wordt heel terecht zwaar op preventie ingezet, terwijl de andere groep, met name die van de hoogbegaafden, het moet stellen met wat we gemeenzaam 'kurieren am Symptom' zouden kunnen noemen. Heel wat onderzoek wijst echter uit dat hoogbegaafden in het huidige onderwijssysteem in hun ontwikkeling bedreigd zijn, omdat het onderwijs - en dat is heel evident - zich richt tot de middenmoot.

Met 23 jaar onderwijservaring weet ik dat differentiatie een eindig verhaal is. Hoogbegaafde kinderen stranden, ondanks hun intelligentie, dikwijls op het einde van het schooljaar op hetzelfde niveau als in het begin van dat schooljaar. En hoewel de onderliggende oorzaak geen gebrek aan inzicht is, komt het er toch op neer dat het kind in zijn of haar ontwikkeling niet is vooruitgegaan. Ik wil maar zeggen: heel erg begaafd zijn is in de huidige schoolse context niet altijd een voordeel. Dikwijls worden dergelijke kinderen door de leerkracht of door het korps ervaren als tegendraads, koppig, weerspannig, vervelend of asociaal. Ook het voorbeeld dat de minister aanhaalde om dergelijke leerlingen in te zetten om de wat tragere leerlingen in de klas een beetje te helpen, lijkt me binnen de heersende jeugdcultuur niet echt aangewezen. Het zou wel eens kunnen zijn dat de gebruikte benamingen zoals professor of uitslover daardoor worden versterkt binnen de klasgroep. Dat is niet de bedoeling. In Nederland worden heel wat initiatieven inzake hoogbegaafdheid genomen. In Duitsland zijn negen expertisecentra opgericht om de problematiek van hoogbegaafdheid te begeleiden. Mijnheer de minister, ik ben zeker geen voorstander van een elitaire behandeling. Ik wil vooral de nadruk leggen op het welbevinden van die leerlingen binnen de klasgroep. Ik ben ook niet per definitie een voorstander van het laten overslaan van klassen. In dat geval krijgt een andere problematiek de bovenhand, namelijk die van de emotionele leeftijd die helemaal niet aangepast is aan die van de klasgroep waarin die leerlingen terecht komen.

Mijnheer de minister, welke inzichten liggen ten grondslag aan uw beslissing dat scholen geen GOK- of zorguren meer mogen aanwenden voor de begeleiding van hoogbegaafde kinderen? Betekent dit dat u van oordeel bent dat de meeste hoogbegaafde kinderen geen hinder ondervinden van het feit dat ons onderwijs is gericht op de middenmoot van de leerlingen? Een aantal scholen richt tot op vandaag kangoeroe- of klim-op klassen in met GOK- of zorgmiddelen. Wat is de status van die klassen? Wat doen we dus met scholen die nu al een deel van hun GOK- of zorguren aanwenden voor het inrichten van kangoeroe- of klim-op klassen? Kan de expertise die scholen inzake hoogbegaafdheid hebben opgebouwd, behouden blijven?

Enkele geruststellende stukjes uit minister Vandenbroucke zijn antwoord: "Ik herhaal dus wat ik al eerder heb gezegd, maar voeg er iets aan toe. Wij houden onze scholen niet aan het handje vast. Wij willen niet met een vergrootglas in het oog houden wat men met de toegekende uren en minuten allemaal doet. Ik wil niet als een keizer-

koster een heksenjacht op scholen organiseren. Zorguren zijn middelen om in de breedte te werken. Ze dienen een waaier van doelstellingen waarvan de hele school profiteert.

… Zorg dient evenwel om echt vastgestelde of nakende problemen aan te pakken. In dat geval is het natuurlijk moeilijk om het onderscheid tussen preventief en curatief werk te maken. Laat me het extreem formuleren. Stel dat een inspectie in een school vaststelt dat het leerproces van een aantal leerlingen bedreigd is. Ze vertonen gedrags- en leerstoornissen die normalerwijze met zorguren worden bestreden. Als men dan die uren gebruikt om een klasje met hoogbegaafde leerlingen - die verder geen problemen hebben - op te richten, dan is men verkeerd bezig. Dat is niet het doel van zorguren. Ik heb eraan toegevoegd: 'Hoe komt een hoogbegaafde leerling in die brede matrix die we uitgedacht hebben over leerzorg'? Hij komt niet per definitie in de leezorgmatrix omdat hij hoogbegaafd is. Hij komt er wel in als hoogbegaafdheid in samenhang met andere eigenschappen, een bijzondere aanpak vraagt of als hoogbegaafdheid in het gewone schoolbeleid fout is aangepakt en geleid heeft tot gedragsproblemen, mistroostigheid en depressie. Dit heb ik willen beklemtonen. Ik heb ook niet het gevoel dat ik van standpunt ben veranderd….

… We zeggen ook niet dat we nooit middelen zullen ter beschikking stellen voor hoogbegaafde kinderen. Ik verwijs naar de map Leerzorg waarin we speciale aandacht hebben voor hoogbegaafdheid, in samenhang met bijvoorbeeld dyslexie. In die zin maken we er dus wel middelen voor vrij. Maar in de klassen moet men het met de bestaande middelen kunnen doen. … ... Ik vind dat we niet kunnen zeggen dat hoogbegaafdheid as such een probleem is. Hoogbegaafdheid wordt een probleem als ze slecht wordt aangepakt of samenhangt met andere problemen, maar het vraagt wel herkenning, erkenning en een aanpak in het onderwijs. Dat behoort tot de basisopdracht van elk schoolteam en ouders van hoogbegaafde kinderen mogen dat ook verwachten. …

…. Wij houden de school niet bij het handje. De school is verantwoordelijk om de bestaande middelen zo goed mogelijk te gebruiken. Als de inspectie langskomt, moet de school kunnen uitleggen dat de GOK-uren worden gebruikt in het kader van een weloverwogen GOK-beleid. Als de inspectie vraagt wat de school doet met de zorguren, dan moet de school kunnen uitleggen dat de zorguren worden gebruikt in het kader van een weloverwogen zorgbeleid. In het theoretische geval dat een school vindt dat de belangrijkste leerbedreiging waaraan de school het meeste aandacht wil besteden via de zorguren, een groepje hoogbegaafde kinderen is dat zorgproblemen zal hebben als er niet wordt opgetreden, dan kan dat zeker worden beargumenteerd. …